

УДК 330.142.2

DOI: <https://doi.org/10.32782/2304-0920/4-98-6>

Левченко Ю. Г.
Макаревич О. В.

Національний університет харчових технологій

СТАН ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ: ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Інтелектуальний капітал харчової промисловості напряму залежить від рівня інновацій та стимулювання до створення інновацій в галузі. Характеризують стан сприятливий для розвитку інноваційної діяльності наявність науково-дослідних установ та лабораторій, наукових організацій і підприємств, що мають інноваційні товари або займаються інноваціями. Бажання дізнатися реальну кількість організацій і підприємств харчової промисловості, що здійснюють інноваційну діяльність як складової інтелектуального капіталу спонукало зробити дослідження та аналіз стану описаний в статті. А також врахувавши тенденції дізнатися про кількість дослідників та працівників, що здійснюють наукову і дослідну діяльність з метою створення нових інноваційних товарів і вирішенню актуальних технічних і технологічних питань через призму науково-технічного прогресу.

Ключові слова: інтелектуальний капітал, інноваційна діяльність, інновації.

Постановка проблеми. Україна прогресивна та перспективна країна в розрізі розвитку інтелектуального капіталу (ІК), це має просте обґрунтування рівнем освіченості та величиною інтелектуальних здобутків нації, попитом закордонних «хедхантерів» на випускників вишів та професійних фахівців різних галузей. Зростання економіки успішних країн світу забезпечують нові знання, оригінальні ідеї, втілення яких за залучення фінансових, матеріальних, організаційних і інших ресурсів забезпечують створення конкурентоспроможних товарів. Як наслідок, стан інтелектуального капіталу має важливе значення для збільшення ефективності його використання. І підвищення рівня економіки країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вітчизняні вчені досліджують інтелектуальний капітал підприємства з різних сторін, серед них варто виділити: О. Бутнік-Сіверського – досліджував процес управління, використання та ідентифікації елементів інтелектуального капіталу через економічний і правовий аспекти, найновіші публікації присвячені питанням інтелектуальної власності та інтелектуалізації цифрової економіки; О. Грішнову – досліджувала і продовжує досліджувати проблеми і соціальні аспекти розвитку людського капіталу, що є складовою інтелектуального капіталу, найповніші публікації присвячені особливостям трудових відносин на цифрових платформах; О. Собко – досліджувала проблеми управління інтелектуальним потенціалом виробничих підприємств, найновіші публікації присвячені його розвитку; О. Кендохова – досліджував питання інтелектуальним капіталом підприємства.

Мета статті полягає в дослідженні стану інноваційної діяльності як складової інтелектуального капіталу підприємств харчової промисловості в динаміці.

Виклад основного матеріалу. Дослідження стану ІК України ґрунтується на розвитку її науки і інновацій. Результати науково-технічної діяльності є одним із показників, що демонструють темпи економічного зростання країни та розвиток її ІК. Як доказ значення показників науки і інновацій користуються експерти Всесвітнього економічного форуму для складання рейтингових списків країн щодо рівня і типу економіки. За даними підсумків 2016–2021 рр. Україну було

віднесено до країн із регресивним типом економічного розвитку.

Відповідно до даних ДССУ на період початку 2021 р. діяло 769 організацій, що здійснювали наукові дослідження і розробки (НДР або ДіР). Помітні зменшення кількості організацій, що здійснювали НДР (ДіР) спостерігалось ще у 2010, а в період з 2011 до 2015 рр. – на 304 одиниці або на 23,3% від загальної кількості за даними 2011р.

За період 2016–2019 рр. крок спадної динаміки істотно зменшився і в загальному кількості організацій, що здійснювали ДіР скоротилася ще на 44 одиниці, що становить 4,4% від загальної кількості за даними ДССУ 2015 р. Проте у 2020 році кількість організацій не скоротилася відносно попереднього періоду, чого не можна зауважити про 2021 р., коли спад склав 23,5% (у кількісному вираженні 181 одиниця). В цілому, впродовж 2011–2021 рр. припинило свою діяльність 534 організації (-41%), з яких відповідно до структури за секторами діяльності: 98 одиниць (-19,1%) державного сектору, 412 одиниць (-67,5%) підприємницького, 23 одиниць (13%) сектору вищої освіти та 1 одиниця приватного неприбуткового сектору (якої з 2013 року не існує).

Динаміка кількості та структура за секторами діяльності організацій, що здійснювали НДР (ДіР) в Україні за період 2011–2021 рр. для наочності відображено на рис. 1 і 2 відповідно.

На рисунку 2 побудована лінія тренду для відображення прогнозованого зменшення кількості організацій, що здійснюють НДР (ДіР).

На наш погляд, до очевидних причини зменшення організацій, що займаються НДР (ДіР) варто віднести:

1. Кризи 2007–2008 рр., 2013 р., 2016–2017 рр., які змусили частину науковців відмовитися від досліджень на користь пошуків фінансової стабільності. Як наслідок, розвиток приватної сфери досліджень та їх «вихід» на міжнародні ринки [1].

2. Зменшення обсягів витрат на розвиток НДР (ДіР) і обсягів державних замовлень на НДР (ДіР). Це зумовило до меншої потреби у персоналі при відносно низькому рівні стимулювання праці науковців, що зумовлює спад привабливості для молоді розвиватися в зазначеному напрямку.

3. Нестабільне геополітичне становище з 2014 р. та втрати пов'язані із змінами меж мирних територій держави. Загострення військового кон-

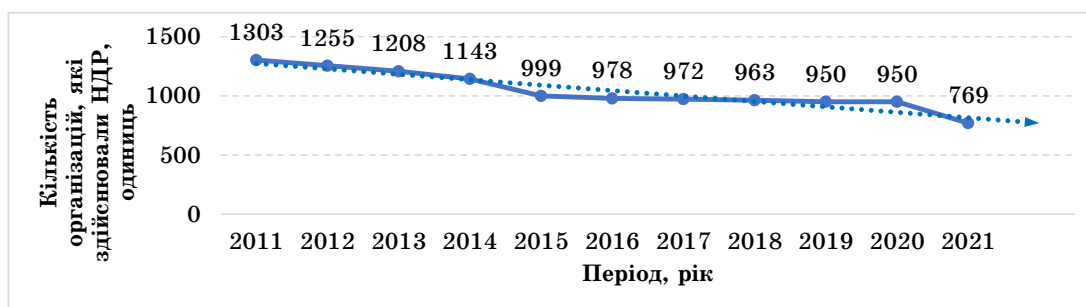

Рис. 1. Динаміка організацій, що здійснювали НДР у 2011–2021 рр.

Джерело: побудовано авторами на основі даних [1]

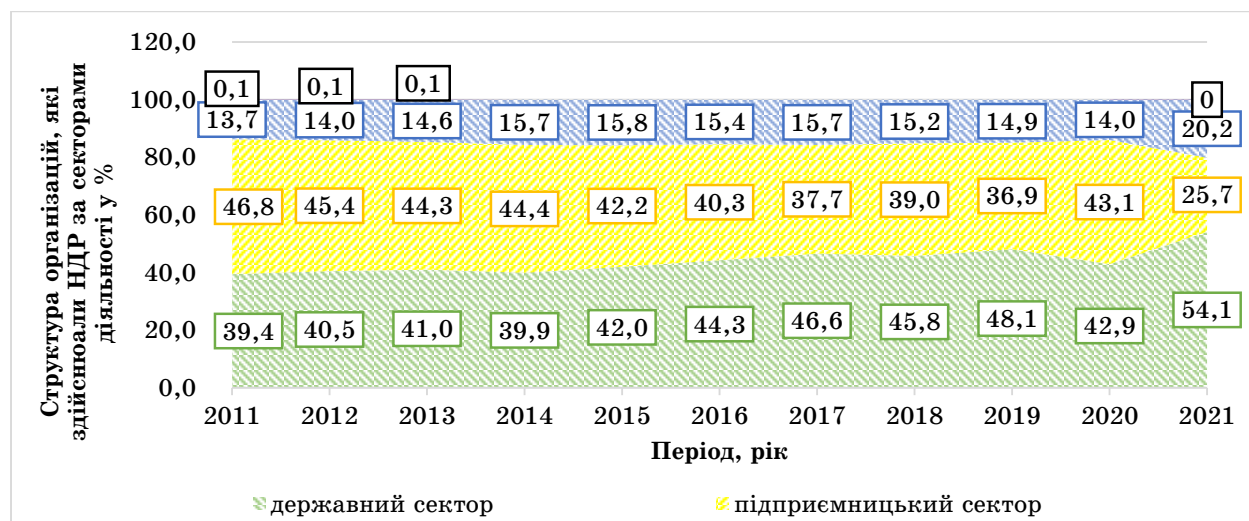

Рис. 2. Структура організацій, які здійснювали НДР за секторами діяльності у 2011–2021 рр., %.

Джерело: побудовано автором на основі даних [1]

флікту, що став російсько-українською війною, яка триває до тепер.

4. Спалах пандемії через вірус COVID-19.

Зміна динаміки кількості населення, що задіяне в НДР (ДіР), структура і кількості працівників за категоріями, задіяних у виконанні НДР (ДіР), впродовж 2011–2021 рр. відображена на рис. 3.

За даними ДССУ впродовж зазначеного періоду знизалася загальна кількість персоналу задіяного у НДР (з урахуванням сумісників та осіб, які працюють за договорами цивільно-правового характеру) в загальному обсязі більше, ніж на 50%. Щорічно до 2016 р. в середньому спад був на 10%, що склало скорення персоналу на 32,9 тис. ос. у 2016 р. відносно 2011 р. Та у послідовні 2016–2017 рр. зменшення сягнуло 20%, проте в період 2018–2020 рр. більш стабілізувалося і крок зменшення стає меншим – в середньому по 6–7% щорічно. У 2020–2021 рр. зниження відносно попередніх періодів незначне – всього на 0,4 тис. ос. або 0,5%. Враховуючи початок пандемії і перехід частини на віддалену працю – це незначне коливання.

Аналіз розрахунків темпу приросту демонструють зниження на 60% до 2016 р. відносно 2011 р чисельність персоналу, де найбільші спади показника у період 2014–2016 рр. Хоча, це можна частково пояснити нестабільною геополітичною ситуацією з кінця 2013 р. по сьогодні. Подальший аналіз обрахунків показує, що чисельність персо-

налу задіяного у виконанні НДР у 2020 р. становила 79,3 тис. ос., дані 2016 р. та на 103,2 тис. ос. (-56,5%) 2011 р. відповідно. Скорочення загальної чисельності працівників відобразилися на структурі персоналу задіяного у НДР [1]. Відсоток науковців знизився зі 73,3% у 2011 р. до 65,2% у 2021 р., що становить різницю в понад 82 тис. ос.; зменшилися кількість техніків та допоміжного персоналу по структурі на 6 та 116,6 відсоткові пункти або на 13 тис. ос. і 8,3 тис. ос. відповідно.

В розрізі якісного складу дослідників теж відбулися коливання і зміни, які у структурі не так помітні як в натуральних величинах: кількість докторів наук за десять років зменшилася на 8,2 тис. ос. та докторів філософії (кандидатів наук) майже на 23 тис. ос.

Відповідно, у 2016 р. за секторами діяльності найбільша питома вага дослідників із науковими ступенями (37,8%) від кількості виконавців НДР припадає на сектор вищої освіти, на державний сектор – 35,0%, на підприємницький сектор – 3,0%. Часта жінок-дослідників у державному секторі (49,8%) та секторі вищої освіти (48,7%) становить майже половину [1 – довідка 2016 р.]. У 2017 р. за секторами діяльності виконавці НДР із науковим ступенем становили – 27,9% (в тому числі серед дослідників – 42,6%), що одразу демонструє зменшення на 10% значення частки у структурі відносно попереднього періоду.

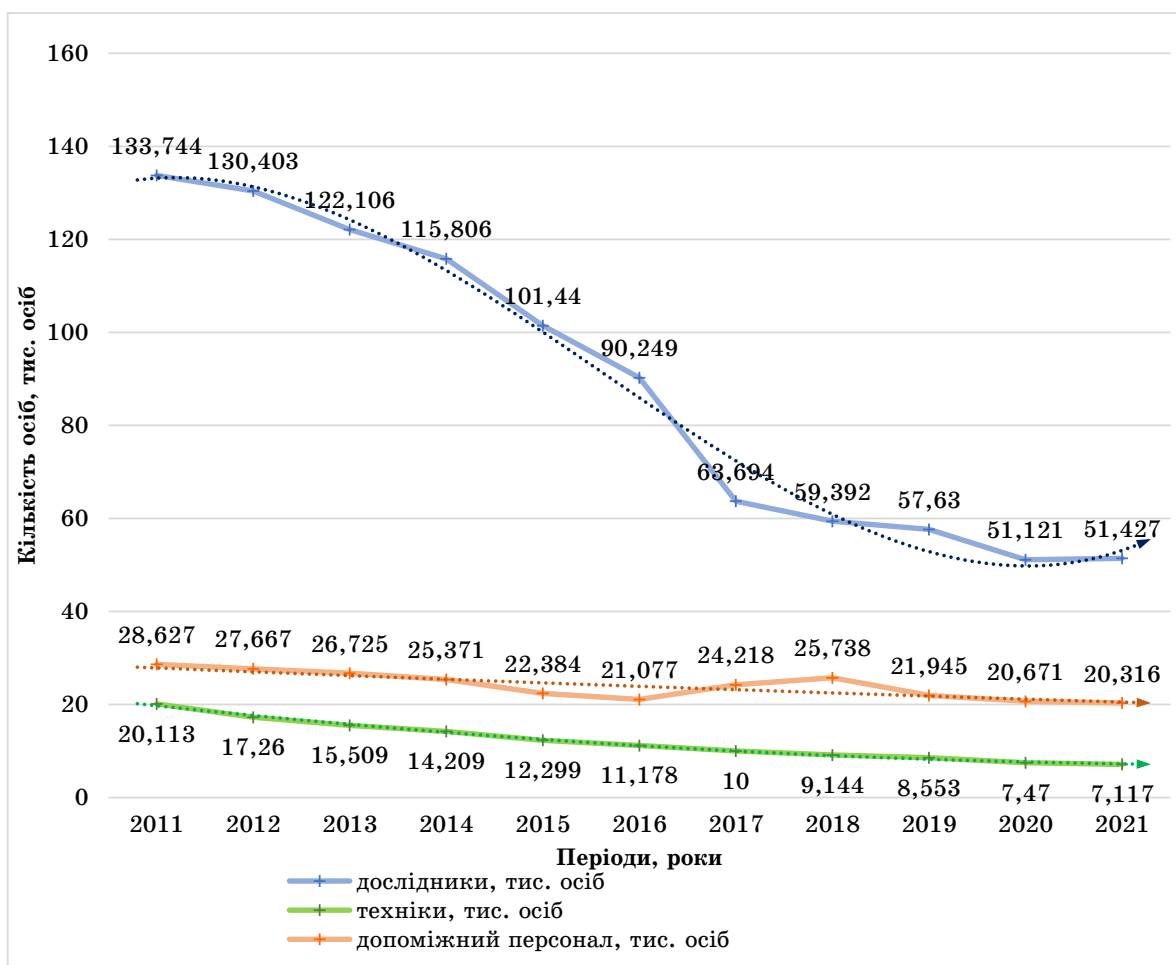

Рис. 3. Динаміка працівників, що виконували НДР за категоріями у 2011–2021 рр.

Джерело: побудовано автором на основі даних [1]

При цьому частка жінок у загальній кількості дослідників становила 45,0%, з яких 6,6% мали науковий ступінь доктора наук і 33,0% – доктора філософії (кандидата наук) – спадна динаміка продовжується [1 – довідка 2017 р.]. 2018 р. демонструє утримання значення показника частки працівників, що задіяні у виконанні НДР з науковим ступенем і становить – 27,7%, де серед дослідників – 43,8%. Частка жінок у загальній кількості дослідників – 44,7%, з яких 7,1% мали науковий ступінь доктора наук – це на 0,4% вище попереднього значення, і 33,7% – доктора філософії (кандидата наук), що на 0,7% вище даних 2016 р. [1 – довідка 2018 р.]. У 2019 р. питома вага докторів наук та докторів філософії (кандидатів наук) серед виконавців НДР становила 29,3%, що 1,6 вище значення попереднього періоду. Серед дослідників – 44,7%, в тому числі частка жінок у загальній кількості дослідників становила 44,7%, з яких 7,3% мали науковий ступінь доктора наук і 34,0% – доктора філософії (кандидата наук) [1 – довідка 2019]. У 2020 р. питома вага докторів наук та докторів філософії (кандидатів наук) серед виконавців НДР становила 29,6%, серед дослідників – 45,6%, а частка жінок у загальній кількості дослідників становила 44,3%, з яких 7,8% мали науковий ступінь доктора наук і 34,6% – доктора філософії (кандидата наук) [1 – довідка 2020]. На 2021 р. питома вага докторів наук і докторів філософії становила

28,4%, серед дослідників – 47%, частка жінок – 46,3%, з яких 8,1% мали науковий ступінь доктора наук і 35,2% – доктора філософії (кандидата наук) [1 – довідка 2021].

Розглянуті та проаналізовані показники даних ДССУ свідчать про структурні зрушення у період 2018–2021 рр., що демонструють помірне зростання значень та стабілізацію коливань, проте враження є хибним, адже загальна кількість задіяних кадрів у НДР знижується разом із кількістю організацій, що здійснюють НДР. Тобто, тенденції постійно мають спадний характер [1].

Отже, така ситуація викликає проблему розвитку науки в майбутньому. Капіталовкладення у науку перевищують віддачу порівняно з іншими галузями (1\$ витрат на розвиток науки приносить в середньому від 4 дол. США до 7 дол. США) [2].

Тому, фінансування розвитку науки як фактор результату її діяльності безумовний. Сьогодні це питання варто відносити до однієї з проблем втрати мотивації за рахунок низького рівня стимулювання праці персоналу здійснювати НДР у некомерційних організаціях державного підприємства.

Проблематика обмеженості ресурсів за постійного приросту населення в усьому світі стає ключовою для розвитку і створення нових способів прогностування і підтримки життєво важливих функцій громадян більшості країн. В свою чергу, ринок перенасичений пропозиціями різної якості

товарів, що підсилює конкуренцію між товаровиробниками (які здатні утримувати свої позиції при умовному розвитку монополії окремих галузей) та «розбещує» смаки споживача. Тому, цілком логічним та раціональним є дослідження прояву інтелектуального капіталу підприємств харчової промисловості.

Харчова промисловість будь якої країни займає одне з провідних місць розвитку та не обмежена державним інтересом як стратегічна галузь. Розвиток галузей харчової промисловості зазнає впливу НТП, коливань економіки, геополітики та інших зовнішніх факторів (як і на інші промисловості виробничої та невиробничої сфери). При чому, на харчову мають вплив і ефективність функціонування всіх інших промислових напрямів у системі народного господарства.

Після світової фінансово-економічної кризи 2007-2008 рр. станом на 2010 р. 47% [3] підприємств харчової промисловості стали збитковими та знизилася обсяги виробництва по підгалузям. Найбільше постраждали виробництво і переробка м'яса (яловичина зменшення майже на 50% та свинина на – 15,5%), плодів і овочів (зменшення на 26,1%), молока (зменшення молока на 7,2%, вершкового масла – на 20,5%), цукру (на 17,2%), хліба і хлібобулочних виробів (зменшення на 11,1%), борошна (на 9,5%) [4].

Натомість виробництво алкогольних напоїв залишилося майже незмінним і утримало свої позиції. Фактично за період з 2000 р. до 2010 р. кількість підприємств харчової промисловості зменшилася до 1,5 тис. од. порівняно із 5,2 тис. од у 2000 р. Період поступової стабілізації тривав до 2013р., який можна охарактеризувати станом безперервної потреби в експортно-імпорتنних відносинах з метою задоволення внутрішніх потреб ринку у харчових продуктах через їх недостатність та зовнішніх – як ринку збуту.

У 2014–2016 рр. після закриття значної частки ринку збуту для українських товаровиробників, почалося стрімке перепрофілювання та адаптація до нових вимог, стандартів потенційного європейського ринку збуту.

Різкі та швидкі зменшення обсягів виробництва і збуту продукції впродовж 2011–2017 рр. по більшості підгалузям харчової промисловості призвели до зменшення кількості підприємств галузі (рис. 4). Такі ситуації в котре підштовхнули національних товаровиробників до актуалізації уваги щодо розвитку, формуванні і використанні ІКП – тобто, управління ІКП.

Розглянемо стан ІКП харчової промисловості через інноваційну діяльність. Серед підприємств України, що здійснюють інноваційну діяльність або виготовляють товари (продукцію і послуги) інноваційного типу більшу частину займають суб'єкти, що відносяться до переробної промисловості, в структурі якої найбільша частка інноваційно активних підприємств припадає на харчову промисловість – від 20 до 26% від загальної сукупності інноваційно активних підприємств промисловості України.

Слідом за зменшенням кількості підприємств харчової промисловості, які впроваджують інновації – спостерігаємо зменшення кількості населення, які здійснювали дану роботу на підприємствах (табл. 1). Фактично, така ситуація породжує нову проблему – збільшення кількості безробітних та вимушує висококваліфікований персонал шукати інші способи реалізації та самозабезпечення через різноманітні галузі та сфери послуг. Лише за даними ДССУ за 2020 щодо працівників, що здійснюють НДР на промислових інноваційно активних підприємствах спостерігаємо зменшення на 1215 осіб відносно 2019 р. або на 26,6%.

Дані ДССУ про витрати на інновації промислових підприємств за джерелами фінансування та

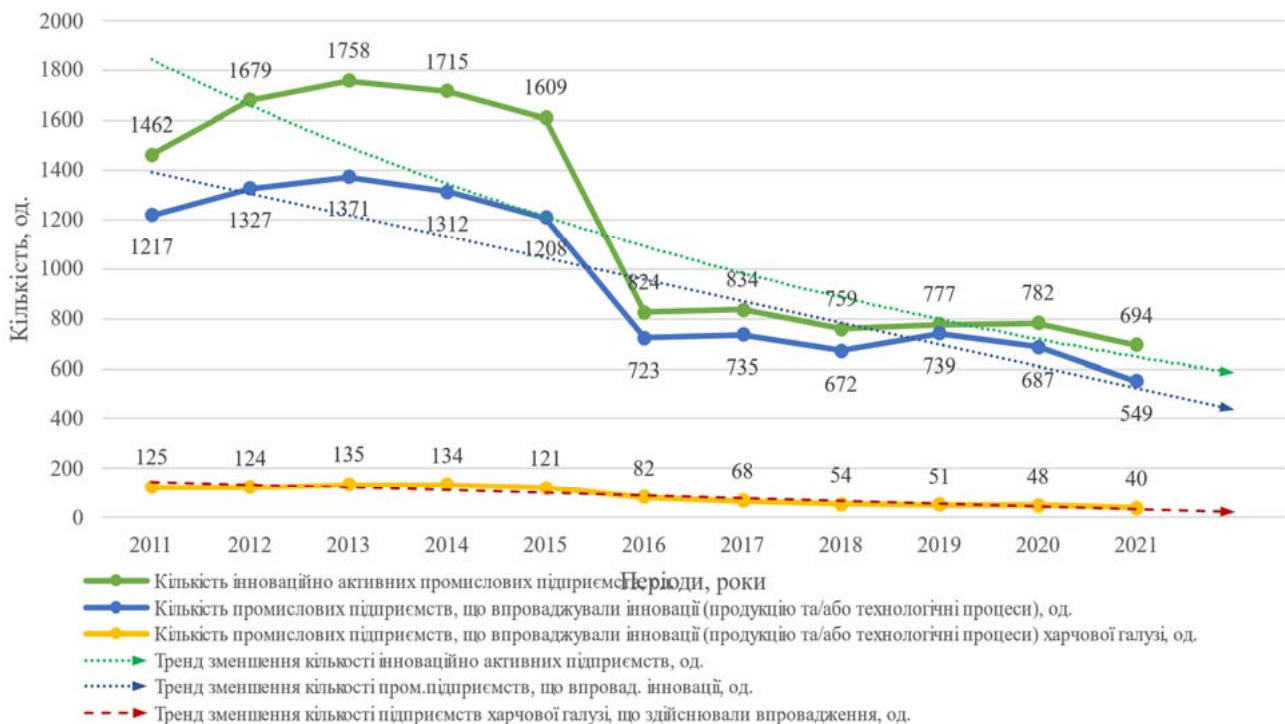

Рис. 4. Динаміка інноваційно активних та підприємств, що впроваджували інновації впродовж 2011–2021 рр.

Джерело: складено автором за даними ДССУ

Динаміка працівників, що здійснюють НДР на промислових інноваційно активних підприємствах впродовж 2019–2021 рр.

Позиція	Кількість працівників, що задіяні у НДР на промислових підприємствах, осіб			2019/2020		2021/2020	
	2019	2020	2021	Абсол.	Відн., %	Абсол.	Відн., %
Переробна промисловість, осіб	4949	4560	3345	-389	-7,9	-1215	-26,6
в т. ч. дослідників, осіб	1971	1943	1417	-28	-1,4	-526	-27,1
техніків, осіб	789	652	334	-137	-17,4	-318	-48,8
допоміжний персонал, осіб	2189	1965	1594	-224	-10,2	-371	-18,9

Джерело: розраховано автором на основі даних ДССУ [1]

за видами економічної діяльності у 2010–2019 рр. показують, що поступове зменшення кількості інноваційно активних підприємств і витрат на їх розвиток не оминув харчову промисловість. Найбільша частка фінансування (витрат) припадає в розрізі промисловості України на переробну, в середньому 95% від суми фінансування впродовж 2010–2019 рр. Відповідно, загальні обсяги фінансування за всіма видами джерел в харчову промисловість у % до суми витрат на переробну промисловість варіюються від 8 до 30% по періодах: 2010 р. – 7,9%, що становило 608852,4 тис. грн, 2011 р. – 11,2%, що становило 933060,2 тис. грн і на 324207,8 тис. грн більше за попередній період, 2012 р. – 19,4% (або 1566274,9 тис. грн і на 633214,7 тис. грн більше за аналогічний період 2011 р.), 2013 р. – 19,9% (або 1700695,3 тис. грн і на 134420,4 тис. грн більше за аналогічний показник 2012 р.), 2014 р. – 32,1% (2173609,8 тис. грн, що на 492914,5 тис. грн більше за значення 2013 р.), 2015 р. – 11,7% (1540271,7 тис. грн, що на 633338 тис. грн менше за значення аналогічного показника 2014 р.), 2016 р. – 10,3% (2186483,3 тис. грн, що на 646211,6 тис. грн більше за значення 2015 р., проте всього на пару млн. грн за значення 2014 р.), 2017 р. – 17,8% (1401995,5 тис. грн, що на 784487,7 тис. грн менше за значення показника 2016 р. або на 35,9%), 2018 р. – 12,1% (1336861,7 тис. грн, що на 4,6% менше за значення 2017 р. і у вартісному вираженні становить різницю у 65133,8 тис. грн), 2019 р. – 29,3% (3227771,4 тис. грн – значення на 142,4% вище за попередній аналогічний період, різниця в грошовому виразі становить 1890910 тис. грн). Зауважимо, дані є набліженими до фактичних, але ДССУ залишає за собою право певний обсяг даних корегувати або приховувати відповідно до Документу № 2614-ХІІ від 19.04.2019 р. [5].

В результаті розрахунків даних ДССУ щодо динаміки приросту фінансування обсягів інвестування інноваційної діяльності варто зазначити, що станом на 2019 р. за тенденції зменшення кількості працюючих над НДР на 8866 осіб або 10,1% в загальному відносно даних 2018р., за умов сталої кількості працюючих організацій – зростають витрати, які направлені на виконання НДР на 480,9 млн. грн або 2,86% відносно 2018 р. Тобто, у 2018р. загальний обсяг витрат на виконання НДР власними силами організацій становив 16773,7 млн. грн, а у 2019 р. – 17255 млн. грн, що на 2,86% більше відповідно, у тому числі витрати у 2018р. та 2019 р. 22,4% і 21,7% відповідно загального обсягу витрат були спрямовані на виконання фундаментальних наукових досліджень, які на 91,9% та 90,2% відповідно про-

фінансовано за рахунок коштів бюджету. Частка витрат на виконання прикладних наукових досліджень становила 21,3% і 21,1%, які на 58,1% і на 56,0% фінансувалися за рахунок коштів бюджету та на 23,6% і на 24,6% – за рахунок коштів організацій підприємницького сектору відповідно. На виконання НДР (експериментальних розробок) спрямовано 56,3% і 57,2% загального обсягу витрат, які на 36,1% і на 37,2% профінансовані іноземними фірмами, на 32,1% (впродовж періоду) – організаціями підприємницького сектору та на 12,5% і на 13,7% відповідно – за рахунок власних коштів. Майже половина обсягу витрат, направлено на виконання НДР, припадала на галузь природничих наук, 24,8% – технічних, 8,7% – сільськогосподарських. На виконання прикладних наукових досліджень спрямовано 37,8% витрат галузі технічних наук, 23,2% – природничих, по 12,9% – медичних та сільськогосподарських. Більша частина (88,9%) витрат на виконання НДР припадає на галузь технічних наук. Така ситуація демонструє зріст та збільшення ваги, значення, зацікавленості організаціями та секторами фінансування розвитку і формування ІКП по країні [6; 7].

Фінансування інноваційної діяльності впливає на її результати. Тому, розглянемо динаміку впроваджених у виробництво нових технологічних процесів у промисловості та видів інноваційної продукції (товарів, послуг) промисловими інноваційно активними підприємствами за оцінюваний період 2010–2019 рр.).

Дані ДССУ підтверджують залежність фінансування галузі з розвитком інноваційної діяльності. Так, збільшення обсягів фінансових витрат в поточному році демонструють підвищення показників результатів у наступному і в поточному, і навпаки. Особливо яскраво цю тенденцію і залежність можна помітити розглянувши динаміку обсягу фінансування в інноваційну діяльність на прикладі харчової промисловості та кількості впроваджених у виробництво нових технологічних процесів і видів інноваційної продукції в харчовій промисловості за аналогічні періоди.

Кризові періоди та стан фінансування галузі супроводжується дистимуляцією підприємств створювати та реалізовувати інноваційну продукцію. Тим самим, зменшилася кількість підприємств, які реалізовували інноваційну продукцію за період 2010–2019 рр. удвічі не лише в цілому по промисловості, але і в харчовій. В тому числі, зменшилася кількість підприємств харчової промисловості, що виготовляють нову продукцію для свого підприємства у 2,5 рази за розглянутий період – це характерно для переробної і промисловості загалом.

Відповідно зміни у фінансуванні, кількості інноваційно активних промислових підприємств впливають на коливання обсягів реалізованої інноваційної продукції. В розрізі даних ДССУ збільшення кількості підприємств, що реалізували інноваційну продукцію на 29 (або на 12,1%) одиниць в 2011 р. порівняно із 2010 р. демонструє приріст обсягу реалізованої інноваційної продукції рівний 17,7% (або на 824444,1 тис. грн) та зміну структури нової для ринку та нової для підприємства продукції з 18,6% і 81,4% на 27,3% і 72,7% відповідно. І, навпаки, починаючи з 2013 р. спостерігається поступове зменшення кількості підприємств, що реалізують інноваційну продукцію, за винятком 2018 р., де збільшення на 52 одиниці, демонструє зменшення у значення обсягів реалізованої інноваційної продукції. Так, наприклад, у 2019 р. кількість підприємств, що реалізували інноваційну продукцію зменшується на 54 одиниці, обсяги реалізованої інноваційної промислової продукції харчової промисловості знижуються майже на 512466 тис. грн відповідно до даних 2018 р.

Звичайно, що обсяги реалізованої інноваційної (і іншої теж) продукції залежать не лише від фінансування, активності, організаційних процесів, системи управління, інтелектуальної складової підприємства, а від рівня технічного розвитку, оснащення та забезпечення інноваційного або промислового підприємства. Відповідно до даних ДССУ [1 – збірники наука і інновації] за аналізований період витрати промисловими підприємствами харчової галузі на придбання обладнання, машин а устаткування витрачалося 20–25% від загального обсягу витрат, що є невисоким показником і низькими значеннями, які б забезпечували оновлення устаткування підприємств.

Висновки. З вище зазначеного аналізу основних тенденцій змін показників ІК України та харчової промисловості через інноваційну складову, із ознайомленням Національної стратегії розвитку інтелектуальної власності 2020–2025, працями учених та практиків щодо реалізації стратегій формування та розвитку ІК зазначимо, що про-

блемами розвитку та формування ІК України та ІКП харчової промисловості за рахунок розвитку інноваційної діяльності є:

- незбалансована система інтеграції між «наукою-освітою-виробництвом», яка б давала кращі показники практичної діяльності і інноваційної діяльності;
- невисокий рівень комунікації підприємств з закладами освіти для практики майбутніх фахівців та розуміння місця їх професії, що сприяє випадкам не завершення здобуття освіти молоддю;
- обмеження у фінансуванні з боку держави;
- слабкий рівень підтримки науки;
- незадовільна система мотивації і стимулювання праці науковців та інноваційно-активних підприємств;
- недосконалість правових основ для розвитку;
- складність більшості процедур отримання прав на ОІВ – більшість положень є де-юре, які де-факто не є дієвими;
- відсутність належного рівня захисту національного товаровиробника;
- відсутність фактичних пільг для інноваційно-активних та прогресивних виробництв, що задовольняють потреби нової економіки.

Як наслідок, показники параметрів, що характеризують ІК мають значення нижче бажаного рівня, хоча і поступово зростають. Таку ситуацію легко прослідкувати розглянувши рейтинги розвитку інноваційної діяльності, інтелектуального потенціалу, використання інтелектуальних ресурсів та можливостей в глобальних (міжнародних) масштабах, де за рахунок людського капіталу Україна постійно демонструє з року в рік кращі позиції. Наприклад, саме ця особливість демонструє покращення позиції за такими показниками: індекс приваблювання талантів, ринкові та нормативні можливості на ринку праці, інституції, креативність, проникнення високих технологій, навички. Людські ресурси (як складова ІК) – складова індексів, яка все ще залишається найбільш сильною стороною України. Але зниження бюджетного фінансування освіти може знищити цю перевагу нашої країни.

Список використаних джерел:

1. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Наука та інноваційна діяльність (2019 р.) URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/07/zb_sdhdu2019.pdf
3. Наука та інноваційна діяльність України, (2010–2019 рр.): статистичний збірник Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Наука, технології та інновації. 2010–2018 рр. статистична інформація. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/Arhiv_u/16/Arch_nay_zb.htm
5. Наукова та науково-технічна діяльність в Україні у 2019 р. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/nauka/informatsiyno-analitychni/2020/08/13/nadnaukaza2019-stisnuto.pdf>
6. Наукові дослідження і розробки за 2018 р. URL: https://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2019/ni/arh_ndr_u.html
7. Національна стратегія розвитку сфери інтелектуальної власності в Україні на період 2020–2025 роки. URL: https://drive.google.com/file/d/1oqjbxZiTempwJjaZsO1NoLt7fvP_qxj/view

References:

1. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine] Available at: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Nauka ta innovatsijna diial'nist' (2019 r.) [Science and innovative activity (2019)]. Available at: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/07/zb_sdhdu2019.pdf
3. Nauka ta innovatsijna diial'nist' Ukrainy, (2010–2019 rr.): statystychnyj zbirnyk Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy [Science and innovative activity of Ukraine, (2010–2019): statistical collection of the State Statistics Service of Ukraine] Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Nauka, tekhnolohii ta innovatsii. 2010–2018 rr. statyctychna informatsiia [Science, technology and innovation. 2010–2018 static information] Available at: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/Arhiv_u/16/Arch_nay_zb.htm
5. Naukova ta naukovo-tekhnichna diial'nist' v Ukraini u 2019 r. [Scientific and technical activity in Ukraine in 2019] Available at: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/nauka/informatsiyno-analitychni/2020/08/13/nadnaukaza2019-stisnuto.pdf>
6. Naukovi doslidzhennia i rozrobky za 2018 r. [Scientific research and development for 2018] Available at: https://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2019/ni/arh_ndr_u.html

7. Natsional'na stratehiia rozvytku sfery intelektual'noi vlasnosti v Ukraini na period 2020 – 2025 roky [National strategy for the development of the sphere of intellectual property] Available at: https://drive.google.com/file/d/1oqjabxZiTempwJjaZsO1NoLt7fvP_qxj/view

Levchenko Yuliia, Makarevych Olha
National University of Food Technologies

STATE OF INTELLECTUAL CAPITAL OF THE FOOD INDUSTRY: INNOVATIVE ACTIVITY

Summary

In the article, the authors describe the state of innovative activity through the analysis of the dynamics and structure of organizations that carry out scientific and research activities. This was done to reveal one of the components of the intellectual capital of food industry enterprises and in general. The intellectual capital of the food industry directly depends on the level of innovation and stimulation to create innovations in the industry. A state favorable for the development of innovative activity is characterized by the presence of research institutions and laboratories, scientific organizations and enterprises that have innovative products or engage in innovation. The desire to find out the real number of organizations and enterprises of the food industry that carry out innovative activities as a component of intellectual capital prompted the research and analysis of the state described in the article. And also taking into account the trends to find out about the number of researchers and workers carrying out scientific and research activities with the aim of creating new innovative products and solving current technical and technological issues through the prism of scientific and technological progress. This information contributes to further broader and comprehensive analysis of the structure, state and prospects of the formation of intellectual capital of food industry enterprises; makes it possible to understand and highlight the main bottlenecks in the state of innovative activity, which affect the state of intellectual capital; to trace the connection between the creation of motivation for employees in the field of science and innovation and the volume of sales of innovative goods, increasing the activity of the economy. The authors highlight the main problems that, in their opinion, have a significant impact on the state of the intellectual capital of the food industry through innovative composition. Which take into account the non-realization of part of the expectations prescribed in the National Development Strategy precisely because of certain negative dynamics in the values of the parameters characterizing the state of innovative activity.

Keywords: intellectual capital, innovative activity, innovations.